

ANNEX V: BANDERES VERMELLES EN LA LLUITA CONTRA EL FRAU

L'ajuntament de l'Albagés, un poble amb una comunitat estreta i cohesionada de 348 habitants a la comarca de les Garrigues, província de Lleida, s'enfronta a reptes únics en la gestió dels seus recursos i en la promoció de la transparència. En aquest context, es fa imprescindible identificar senyals d'alerta que puguin indicar la presència de frau o corrupció en les activitats municipals. El nostre objectiu és establir un marc de vigilància i actuació que sigui adequat per a la nostra realitat local, on cada euro comptabilitzat és vital per al desenvolupament i el benestar del nostre poble.

Les banderes vermelles són senyals d'alarma, pistes o indicis de possible frau. L'existència d'una bandera vermella no implica necessàriament l'existència de frau, però sí indica que una determinada àrea d'activitat necessita atenció extra per descartar o confirmar un frau potencial.

Aquest document ofereix un conjunt de banderes vermelles o indicadors que han de servir com a guia per als empleats de l'ajuntament, els empresaris locals i els veïns, per identificar possibles situacions irregulars. Des de la manipulació de les ofertes fins a l'ús indegut de fons públics, passant per conflictes d'interessos, del nostre poble no està exempta d'aquests riscos. Per això, la nostra resposta ha de ser proporcional i adaptada a la nostra escala, garantint la integritat i l'eficiència en la gestió dels assumptes públics.

1. Conflicte d'Interessos: Detecció i Gestió a l'Albagés

Detecció Precoç:

En un poble com l'Albagés, la detecció precoç de possibles conflictes d'interessos és vital. Això implica estar atents a les relacions personals i familiars entre els membres de l'ajuntament i altres actors locals com empresaris, proveïdors o beneficiaris de subvencions. Un exemple podria ser un regidor que té un familiar propietari d'una empresa que opta a una licitació pública. La transparència en aquestes relacions és fonamental per mantenir la confiança pública.

Procediments Clars de Declaració:

És imprescindible que l'ajuntament de l'Albagés disposi de procediments clars i rigorosos per a la declaració de possibles conflictes d'interessos. Això inclou la creació de formularis específics on els empleats i càrrecs públics han de declarar les seves relacions personals i econòmiques que podrien influir en les seves decisions.

Formació i Sensibilització:

Organitzar sessions de formació i sensibilització sobre el conflicte d'interessos per als empleats de l'ajuntament i els càrrecs electes. Aquestes sessions haurien d'enfatitzar la importància de la integritat i la transparència, així com les conseqüències legals de no complir amb aquestes normes.

Supervisió i Auditories:

Implementar un sistema de supervisió i auditories regulars per garantir que les declaracions de conflicte d'interessos són completes i verídiques. Això pot incloure revisions periòdiques per part d'una comissió d'ètica o d'un auditor extern.

Mecanismes de Denúncia:

Establir mecanismes clars i segurs per a la denúncia de possibles conflictes d'interessos. Això pot incloure una línia telefònica anònima o un sistema de correu electrònic o el "Canal Denúncia" on els veïns i els treballadors puguin reportar preocupacions sense por a patir represàlies.

Gestió de Conflictes Detectats:

Una vegada detectat un conflicte d'interessos, l'ajuntament de l'Albagés ha de tenir protocols per a la seva gestió. Això pot incloure la recusació del membre implicat en la presa de decisions relacionades amb el conflicte, o la reassignació de responsabilitats per evitar l'influència directa en el procés afectat.

2. Licitacions i Contractacions: Transparència i Equitat a l'Albagés**Procediments de Licitació Transparent:**

A l'Albagés, on les oportunitats de contractació pública poden ser més limitades, cal establir procediments de licitació que siguin completament transparents. Això implica la publicació oberta de totes les licitacions, amb informació clara sobre els requisits, els terminis i els criteris d'adjudicació.

Diversificació de Proveïdors:

Fomentar la diversificació dels proveïdors. En lloc de dependre sempre dels mateixos empresaris locals, l'ajuntament hauria d'encoratjar la participació de nous proveïdors,

tant dins com fora de la comunitat, per garantir la competència justa i evitar el favoritisme.

Comitès d'Avaluació Imparcials:

Constituir comitès d'avaluació per a les licitacions que siguin imparcials i independents. Aquests comitès han de comptar amb membres que no tinguin cap vincle directe amb els possibles licitadors, assegurant així una avaluació objectiva i justa de les propostes.

Formació en Gestió de Contractacions:

Proporcionar formació específica als empleats de l'ajuntament involucrats en processos de licitació i contractació. Aquesta formació hauria d'incloure aspectes legals, ètics i tècnics per garantir decisions ben fonamentades.

Seguiment i Avaluació de Contractes:

Establir un sistema de seguiment i avaluació per a tots els contractes adjudicats. Això inclou la verificació del compliment dels termes del contracte, la qualitat del treball o servei proveït, i la valoració de l'impacte en la comunitat.

Portal de Transparència:

Crear o millorar un portal de transparència en la pàgina web de l'ajuntament on la ciutadania pugui accedir fàcilment a la informació sobre les licitacions i contractacions. Aquest portal ha de proporcionar dades actualitzades i detallades de tots els processos en curs i finalitzats.

Revisió i Retroalimentació:

Implementar un procés de revisió on empresaris i ciutadans puguin proporcionar retroalimentació sobre els processos de licitació. Això pot ajudar a identificar àrees de millora i a incrementar la confiança en els procediments municipals.

3. Gestió de Subvencions i Fons Públics: Eficiència i Responsabilitat a l'Albagés

Planificació i Priorització de Projectes:

L'ajuntament de l'Albagés hauria d'establir un sistema de planificació i priorització clar per a projectes que requereixin subvencions o fons públics. Això inclou l'avaluació de les

necessitats de la comunitat, el potencial impacte dels projectes, i la sostenibilitat financera a llarg termini.

Processos de Sol·licitud Transparent:

Establir un procediment de sol·licitud de subvencions que sigui transparent i accessible per a tots. Això vol dir proporcionar informació clara sobre els requisits, els terminis i els criteris d'adjudicació, així com suport per a aquells que necessitin assistència en el procés de sol·licitud.

Criteris Objectius d'Adjudicació:

Desenvolupar criteris objectius per a l'adjudicació de subvencions. Aquests criteris han de basar-se en l'interès públic, la viabilitat del projecte, i la contribució al desenvolupament sostenible de l'Albagés.

Supervisió i Avaluació dels Projectes:

Implementar un sistema de supervisió i avaluació per a tots els projectes que rebin finançament. Això inclou el seguiment del progrés, l'avaluació de l'impacte i l'assegurament que els objectius establerts s'acompleixen de manera eficient.

Transparència en la Distribució de Fons:

Publicar regularment informes detallats sobre la distribució i ús dels fons públics. Aquests informes han de ser accessibles per a tots els ciutadans, oferint una visió clara de com es gasten els recursos municipals.

Mecanismes de Rendició de Comptes:

Establir mecanismes de rendició de comptes per a aquells que reben subvencions o altres fons públics. Això pot incloure la presentació de reports financers, l'avaluació del compliment dels objectius del projecte, i auditories regulars.

Participació Ciutadana:

Fomentar la participació ciutadana en la supervisió dels fons públics. Això pot incloure la creació de consells o comitès ciutadans que ajudin a revisar i aportar suggeriments en la gestió de les subvencions.

4. Comportament dels Empleats Públics: Integritat i Professionalitat a l'Albagés

Codi Ètic i de Conducta:

L'ajuntament de l'Albagés hauria d'adoptar un codi ètic i de conducta clar i detallat per als seus empleats. Aquest codi ha de definir les expectatives en termes de professionalitat, integritat, transparència i responsabilitat. A més, hauria d'incloure directrius sobre com gestionar situacions de conflicte d'interessos i altres dilemes ètics.

Formació Continuada en Ètica i Compliment:

Implementar programes de formació continuada per a tots els empleats públics sobre temes d'ètica, compliment normatiu, i bones pràctiques en la gestió pública. Aquestes formacions han de ser regulars i adaptar-se a les necessitats canviants de la comunitat i de l'administració.

Mecanismes de Supervisió i Avaluació:

Establir mecanismes efectius de supervisió i avaluació del comportament dels empleats. Això pot incloure avaluacions de rendiment regulars, sistemes de feedback de col·legues i ciutadans, i auditories internes.

Canals de Denúncia Protegits:

Crear canals segurs i confidencials on els empleats i ciutadans puguin reportar qualsevol comportament inapropiat o sospitos per part dels empleats de l'ajuntament. És crucial que aquests mecanismes garanteixin la protecció contra represàlies per a aquells que facin denúncies.

Gestió de Queixes i Incidències:

Desenvolupar un sistema eficient per a la gestió de queixes i incidències relacionades amb els empleats públics. Això inclou la investigació ràpida i imparcial de qualsevol denúncia, així com l'aplicació de mesures correctives o disciplinàries quan sigui necessari.

Promoció de la Cultura de Transparència:

Fomentar una cultura d'obertura i transparència dins de l'ajuntament. Això es pot aconseguir mitjançant comunicacions regulars sobre les polítiques i els objectius de

l'administració, així com encoratjant la participació dels empleats en la presa de decisions i en la millora dels processos.

Reconeixement de Bones Pràctiques:

Implementar un sistema de reconeixement per als empleats que demostrin un compromís excepcional amb la integritat, l'ètica i el servei públic. Això pot ajudar a promoure un model positiu dins de l'organització.

Corrupció: suborns i comissions il·legals:

L'indicador més comú de suborns i comissions il·legals és el tracte favorable mancat d'explicació que un contractista rep d'un empleatcontractant durant cert temps.

Altres indicadors d'alerta:

- Existeix una relació social estreta entre un empleat contractant i un prestador de serveis o proveïdor;
- el patrimoni de l'empleat contractant augmenta inexplicada o sobtadament;
- l'empleat contractant té un negoci extern encobert;
- el contractista té fama en el sector de pagar comissions il·legals;
- es produeixen canvis indocumentats o freqüents en els

contractes que augmenten el valor d'aquests;

- l'empleat contractant refusa la promoció a un lloc de treball no relacionat amb la contractació pública;
- l'empleat contractant no presenta o empena una declaració de conflicte d'interessos.

Plecs rectors del procediment arranats a favor d'un licitador:

- Presentació d'una única oferta o nombre anormalment baix de proposicions optant a la licitació.
- extraordinària similitud entre els plecs rectors del procediment i els productes o els serveis del contractista guanyador;
- queixes d'altres oferents
- plecs amb prescripcions més restrictives o més generals que les aprovades en procediments previs similars;
- plecs amb clàusules inusuals o poc raonables;
- el poder adjudicador defineix un producte d'una marca concreta en lloc d'un producte genèric.

Licitacions col·lusòries:

- L'oferta guanyadora és massa alta en comparació dels costos previstos, amb les llistes de preus públiques, amb obres o serveis similars o mitjanes de la indústria, o amb preus de referència del mercat; tots els licitadors ofereixen preus alts de forma continuada;
 - els preus de les ofertes baixen bruscament quan nous licitadors participen en el procediment;
 - els adjudicataris es reparteixen/alternen per regió, tipus de treball, tipus d'obra;
 - l'adjudicatari subcontracta als licitadors perdedors;
 - patrons d'ofertes inusuals (per exemple, les ofertes tenen percentatges exactes de rebaixa, l'oferta guanyadora està just sota
 - el llindar de preus acceptables, s'ofereix exactament al pressupost del contracte, els preus de les ofertes són massa alts, massa pròxims, molt diferents, nombres rodons, incomplets, etc.);

Conflicte d'interessos:

- Favoritisme inexplicable o inusual d'un contractista o venedor en particular;
- acceptació contínua d'alts preus i treball de baixa qualitat, etc.;
- empleat encarregat de contractació no presenta declaració de conflicte d'interès o ho fa de forma incompleta;
- empleat encarregat de contractació declina ascens a una posició en la qual deixa de tenir a veure amb adquisicions;
- empleat encarregat de contractació sembla fer negocis propis pel seu costat;
- socialització entre un empleat encarregat de contractació i un proveïdor de serveis o productes;
- augment inexplicable o sobtat de la riquesa o nivell de vida de l'empleat encarregat de contractació;

Falsificació de documents:

a) En el format dels documents:

- Factures sense logotip de la societat;
- xifres esborrades o ratllades;
- imports manuscrits;
- signatures idèntiques en diferents documents.

b) En el contingut dels documents:

- Dates, imports, notes, etc. Inusuals;
- càlculs incorrectes;
- manca d'elements obligatoris en una factura;
- absència de nombres de sèrie en les factures;
- descripció de béns i serveis d'una forma vaga.

c) Circumstàncies inusuals:

- Nombre inusual de pagaments a un beneficiari;
- retards inusuals en el lliurament d'informació;
- les dades contingudes en un document, difereixen visualment d'un document similar expedit per aquest organisme.

d) Incoherència entre la documentació/informació disponible:

- Entre dates de factures i el seu nombre;
- factures no registrades en comptabilitat;
- l'activitat d'una entitat no concorda amb els béns o serveis facturats.

Manipulació de les ofertes presentades:

- Queixes dels oferents;
- falta de control i inadequats procediments de licitació;
- indicis de canvis en les ofertes després de la recepció;
- ofertes excloses per errors;

- licitador capacitat descartat per raons dubtoses;
- el procediment no es declara desert i torna a convocar-se malgrat que es van rebre menys ofertes que el nombre mínim requerit.

Fraccionament de la despesa:

- S'aprecien dues o més adquisicions amb similar objecte efectuades a idèntic adjudicatari per sota dels límits admesos per a la utilització de procediments d'adjudicació directa o dels llindars de publicitat o que exigirien procediments amb majors garanties de concurrència;
- separació injustificada de les compres, per exemple, contractes separats per a mà d'obra i materials, estant tots dos per sota dels llindars de licitació oberta;
 - compres seqüencials just per sota de llindars d'obligació de publicitat de les licitacions.